

BÚSKAPAR-GRUNNNURIN ER KLÁRUR AT FARA AT VIRKA

Broytingarnar í lógini um Búskapargrunn Føroya eru samtyktar og grunnurin er klárur at fara at virka

ÁRNI GREGERSEN

Upprunaliga var hetta eitt mál fyri Tjóðveldi, men nú tekur øll tingskipanin undir við Búskapargrunni Føroya.

Tá ið málið var endaliga samtykt í tinginum 24.apríl atkvøddu øll í tingalinum fyri broytingaruppskotinum hjá Kristinu Háfoss, landsstýriskvinnu við figgjarmálum, uttan Pauli Trond Petersen úr Tjóðveldi.

Seinastu broytingarnar í lógini um Búskapargrunnin gera grunnin til eitt amboð, sum skal brúkast at forða fyri stóru sveiggjunum í føroyska búskapinum.

Við nýggju ásetingunum í lógini fær Búskapargrunnur Føroya við tíðini eitt stórt og munagott fæ. Fæið skal nýtast sum búskaparamboð, tá arbeiðast skal fyri at røkka endamálunum í lógini.

Harafturat kemur grunnurin at virka sum eitt filter á inntøkusiðu landsins, har inntøkur, ið sveiggja nógv einstøk ár, verða javnaðar.

Eisini verða tilfeingisinntøkurnar frá fiskivinnu og alivinnu beindar íggjøgnum og javnaðar yvir ár, áðrenn tær verða goldnar inn á árligu løgtingsfiggjarlógina.

Seinastu broytingarnar í lógini um grunnin fara eftir ætlan at gera, at Búskapargrunnur Føroya við tíðini fær eitt stórt og munagott fæ.

Fæið skal nýtast sum búskaparamboð, tá arbeiðast skal fyri at røkka endamálunum í lógini.

Harafturat kemur grunnurin at virka sum eitt filter á inntøkusiðu landsins, har inntøkur, ið sveiggja nógv einstøk ár, verða javnaðar.

Sveiggini í búskapinum

Øll sum hava innlit í føroyskan búskap vita, at stóru sveiggini í inntøkunum gjøgnum árin hava verið størstu avbjóðingarnar í almenna búskapinum.

Hetta er galdandi fyri allar samgongur, sum hava sitið.

Tá niðurgongd er – kanska serliga í fiskiskapinum – so rakar hetta samlaða búskapin so ógvusliga, at vit ofta hava fingið munandi verri tíðir í Føroyum.

Tað eru aðrar skipanir, sum virka á sama hátt og í dag er tað skipanin við ALS og arbeiðsloysisskipanini, sum er mest konjunkturjavnandi í Føroyum.

Tann skipanin virkar soleiðis, at sjálvt um løntakarar missa arbeiðið, so ger arbeiðsloysistryggingin, at hesi fólk framvegis hava eina inntøku.

Búskapargrunnurin fer at virka á tann hátt, at av øllum yvirskotinum hjá landskassanum, so skal ein fimtingur av yvirskotinum undir 200 milljónir gjaldast í Búskapargrunnin. Loypir meira av, so skal helvtin av tí, sum er omanfyri 200 milljónir krónur gjaldast í grunnin.

Hesin máttin at gera tað uppá, ger, at peningurin, sum fer í grunnin ikki kann brúkast til iløgur og til gjaldføri í góðum tíðum.

Ætlanin er, at hetta virkar

Tað er Kristina Háfoss, landsstýriskvinna við figgjarmálum, sum legði broytingauppskotið fram

tálmandi, tá ið tíðirnar eru góðar. Samstundis er hetta javnandi fyri búskapin uppá longri sikt.

Eitt annað, sum stendur í lógini er, at tá ið tíðirnar eru verri, tá kann avkastið frá pengunum í grunninum gjaldast inn til raksturinn á figgjarlógini. Hetta hevur við sær, at landskassin fær nýggjar inntøkur, tá ið vit annars raka lágkonjunkturin.

Tilfeingisgjaldið

Búskapargrunnurin skal eisini brúkast til at javna tilfeingisinntøkurnar frá fiskivinnuni og frá alivinnuni. Royndir vísa, at inntøkurnar í hesum vinnum kunnu sveiggja og tí hevur tingið samtykt, at inntøkurnar frá okkara høvuðsvinnunum ikki fara beinleiðis í landskassan, men umvegis Búskapargrunnin.

Hetta verður gjørt soleiðis, at ein

fastur partur av hesum inntøkum fer beinleiðis í landskassan, meðan restin fer í Búskapargrunnin.

Hear inntøkurnar – altso umframt fasta gjaldið til figgjarlógina – fara so í grunnin og verða so goldnar inn á figgjarlógina yvir sjei ár í sjei eins stórum pørtum.

Tað ger, at fáa vit vøkstur, so ávirkar hetta ikki figgjarlógina bráðliga, men heldur líðandi og javnt.

Tær tilfeingisinntøkur, sum verða fluttar beinleiðis á figgjarlógina eru upp til 250 milljónir frá fiskivinnuni og 150 milljónir frá alivinnuni – restin verður so javnað yvir sjei ár.

Orsøkin til, at allar tilfeingisinntøkurnar ikki verða partur av støðisfæi grunsins, ella at allar tilfeingisinntøkurnar ikki verða javnaðar yvir sjei ár er, at bæði undanfarna og núverandi sam-

gonga hava ásett tilfeingisinntøkur og brúkt hesar til at breiðka skattagrundarlag landsins við.

Hetta hevur givið rúm fyri munandi skattalækking í landsskattinum hjá føroyingum í 2012 og 2016.

Mett verður at landsskatturin samanlagt er lækkaður umleið 500 mió. kr. við hesum báðum skattalættum.

Tilfeingisinntøkurnar frá fiski- og alivinnuni eru tí, í ávisan mun, komnar í staðin fyri vanligan inntøkuskatt frá føroyingum.

Við hesi broytingini, sum Løgtingið samtykti í vár, verður tryggjað, at allur framtíðarvøkstur í tilfeingisinntøkum verður javnaður yvir fleiri ár, og kemur harvið at virka javnandi fyri virksemd og búskapin.

Búskapargrunnurin fer at hava eina inntøku afturat. Verður avgjört at einskilja almennar fyrirtøkur, so sigur lógin at hesin peningur fer í grunnin og ikki beinleiðis inn á figgjarlógina.

Hesin peningur fær tí ikki beinleiðis ávirkan á raksturinn hjá landinum, men verður ein partur av Búskapargrunninum.

Útgjald

Búskapargrunnurin fer at hava tvey sløg av útgjöldum.

Annað er realvinnurinn hjá grunninum, sum tá ið landskassin ikki hevur vøkstur, verður goldin út. Hetta er røktin av pengunum í grunninum og tað avkast, sum hendan røktin gevur.

Hetta útgjaldið verður eisini